

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

***SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2004***

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

Požiar je každé nežiadúce horenie, pri ktorom vznikajú škody na majetku, životnom prostredí alebo ktorého následkom je usmrtená alebo zranená fyzická osoba alebo uhynuté zviera; požiar je tiež nežiadúce horenie, pri ktorom sú ohrozené životy alebo zdravie fyzických osôb, zvieratá, majetok alebo životné prostredie.

§ 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi

● HAVÁRIE A ŽIVELNÉ POHROMY

Havarijné zhoršenie kvality vôd

Štatistiky SIŽP o MZV naznačujú, že v roku 2004 došlo k určitému poklesu v počte týchto udalostí oproti predchádzajúcemu roku - predovšetkým u povrchových vôd, avšak stále sa toto číslo pohybuje na pomerne vysokej úrovni.

Tabuľka 195. Mimoriadne zhoršenia alebo ohrozenia kvality vôd (MZV) v SR v rokoch 1993 - 2004

Rok	Počet evidovaných MZV SIŽP	Mimoriadne zhoršenie vôd (MZV)					
		Povrchových			Podzemných		
		Celkový počet	Vodárenské toky a nádrže	Hraničné toky	Celk. počet	Znečistenie	Ohrozenie
1993	142	95	3	12	47	10	37
1994	121	82	5	7	39	10	29
1995	129	73	5	11	56	8	48
1996	117	71	1	10	46	7	39
1997	109	63	0	6	46	14	32
1998	117	66	2	1	51	10	41
1999	98	61	2	9	37	3	34
2000	82	55	2	9	27	3	24
2001	71	46	1	4	25	1	24
2002	127	87	1	6	40	5	35
2003	176	134	2	3	42	0	42
2004	137	89	1	10	48	11	37

Zdroj: SIŽP

Z hľadiska druhu látok škodiacich vodám (LŠV) sa na MZV dlhodobo a aj roku 2004 najväčšou mierou podieľali ropné látky. V menšom počte majú na MZV podiel aj odpadové vody, exkrementy hospodárskych zvierat, nerozpustné látky, žieraviny, pesticídy, iné toxické látky, predovšetkým však LŠV u ktorých sa šetrením nepodarilo zistiť druh.

Tabuľka 196. Vývoj v počte MZV podľa druhu LŠV v rokoch 1994 - 2004

Druh látok škodiacich vodám:	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ropné látky	63	76	69	50	61	54	33	40	64	59	70
Žieraviny	3	3	5	10	3	5	2	2	5	3	1
Pesticídy	1	0	1	1	3	1	0	0	1	0	3
Exkrementy hospodárskych zvierat	9	11	14	8	3	7	5	4	9	21	15
Silážne šfavy	0	0	1	1	0	2	4	0	2	1	1
Priemyselné hnojivá	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Iné toxické látky	5	5	1	5	0	6	12	5	3	3	0
Nerozpustné látky	4	6	4	8	7	1	5	2	6	11	3
Odpadové vody	6	1	6	11	17	6	10	10	17	35	20
Iné látky	13	10	9	6	6	4	2	1	3	7	10
Látky škodiacie vodám u ktorých sa šetrením nepodarilo zistiť druh	17	16	7	9	17	12	9	7	17	35	14

Zdroj: SIŽP

Hlavnými príčinami havarijného zhoršenia vôd bola v roku 2004 doprava a preprava (21 prípadov) a nedodržanie technologickej disciplíny (16 prípadov). Na MZV sa stabilne značným percentom (v roku 2004 cca 26,3 %) podieľajú aj neznámi pôvodcovia a tzv. cudzie organizácie (v roku 2004 cca 5,8 %). Počet MZV vzniknutých mimo územia SR v rokoch 1993 - 2004 značne osciloval a v roku 2004 sa na MZV podieľal až 5,1 %.

Tabuľka 197. Prehľad o MZV vzniknutých mimo územia SR, spôsobených cudzími organizáciami, resp. s nezisteným pôvodcom v rokoch 1993 - 2004

Rok	MZV spôsobené alebo vzniknuté (počet)					
	Mimo územia SR		Cudzími organizáciami		Nezisteným pôvodcom	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
1993	7	4,9	7	4,9	44	31,0
1994	2	1,7	2	1,7	44	36,4
1995	5	3,9	3	2,3	28	21,7
1996	3	2,6	3	2,6	23	19,7
1997	1	0,5	6	5,5	20	18,4
1998	0	0	7	6	28	23,9
1999	3	3,1	3	3,1	27	27,6
2000	5	6,1	1	1,2	28	34,1
2001	0	0	3	4,2	16	22,5
2002	1	0,7	4	3,1	35	27,5
2003	2	1,1	8	4,5	52	29,5
2004	7	5,1	8	5,8	36	26,3

Zdroj: SIŽP

Tabuľka 198. Prehľad o príčinách vzniku MZV evidovaných SIŽP v rokoch 1994 - 2004

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1. Havárie podľa príčin ich vzniku:											
Nedodržanie technologickej a pracovnej disciplíny	25	34	20	35	29	20	14	15	17	43	16
Nevyhovujúci stav zariadenia v dôsledku:											
2A nedostatku údržby a náhradných dielov	14	12	11	10	10	6	7	4	8	14	9
2B nevhodného technického riešenia	12	9	11	4	4	11	5	9	11	12	8
2C nedostatočnej kapacity sklad. objektu a havar. nádrží	0	3	3	0	1	2	1	1	6	3	4
3. Mimoriadna udalosť: 3A požiar	2	3	2	0	0	0	0	0	1	1	3
3B výbuch					1	0	1	1	0	3	
4. Poveternostné vplyvy: 4A poveternostné vplyvy	6	4	15	4	1	5	3	0	5	12	5
4B deficit kyslíka					0	0	1	0	0	0	
5. Doprava a preprava: 5A doprava	16	14	20	28	24	14	11	9	28	28	19
5B preprava					9	6	1	1	6	2	2
6. MZV vzniklo mimo územia SR	2	5	3	1	0	3	5	0	0	2	7
7. Iná	13	29	14	13	15	15	14	18	21	19	37
8. Nezistená	32	16	18	13	23	16	19	0	24	37	27

Zdroj: SIŽP

Prehľad najzávažnejších MZV v roku 2004 uvádza nasledovná tabuľka:

Tabuľka 199. Prehľad najzávažnejších MZV spôsobených v roku 2004

Rok	Dátum	Miesto vzniku, objekt	Príčina vzniku MZV	Následky MZV
2004	12.3.2004	Strojsmalt, Medzev	Opustený areál, demolácia nádrží na ropné oleje	Únik ropných látok na okolitý terén a ich vsakovanie do podlažia. Bolo zneškodnených 22,4 t ropných látok.
	9.6.2004	Tehelňa v Hanušovciach nad Topľou	V opustenom areáli tehelne sa nachádzali 3 nádrže o objeme 15 m ³ a 1 o objeme 30 m ³ v ktorých boli uskladnené ropné látky. Násilným odstránením dnových zaslepení nádrží došlo k úniku ropných látok na terén.	Na zneškodnenie uniknutých ropných látok MŽP SR SREP uvoľnilo 655 259 Sk.

Zdroj: SIŽP

Havarijné zhoršenie kvality ovzdušia

Útvar inšpekcie ochrany ovzdušia SIŽP v roku 2004 zaevidoval jednu udalosť vedúcu k zhoršeniu kvality ovzdušia. Trendy v počtoch mimoriadnych zhoršení, resp. ohrození kvality ovzdušia (MOO) evidovaných SIŽP uvádzajú nasledujúce tabuľky.

Tabuľka 200. Trendy v počte MOO v rokoch 1994 - 2004

Rok	Počet evidovaných udalostí	Mimoriadne zhoršenie alebo ohrozenie kvality ovzdušia (MOO)	
		Zhoršenie	Ohrozenie
1994	1	1	-
1995	9	8	1
1996	5	5	-
1997	7	7	-
1998	5	5	-
1999	3	3	-
2000	4	3	1
2001	1	1	0
2002	4	4	-
2003	3	3	-
2004	1	1	-

Tabuľka 201. Trendy v počte MOO podľa druhu látok v rokoch 1996 - 2004

Druh látok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
SO ₂	2	2	1	1	2	1	1	-	1
NO _x	2	2	1	1	1	1	1	-	1
TZL	2	1	1	1	2	1	1	2	1
CO	2	1	1	1	1	1	-	1	1
Corg	2	1	1	1	1	-	-	-	1
H ₂ S	-	1	-	-	-	-	-	-	-
NH ₃	-	-	-	-	-	-	1	-	-
vinylchlorid	-	-	1	-	-	-	-	-	-
chlór	-	-	-	-	1	-	-	-	-

Zdroj: SIŽP

Zdroj: SIŽP

Najzávažnejšie prípady MOO sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 202. Prehľad najzávažnejších udalostí (havárií) vedúcich k mimoriadnemu zhoršeniu alebo ohrozeniu kvality ovzdušia v roku 2004

Rok	Dátum	Miesto vzniku, objekt	Príčina vzniku havárie	Následky havárie
2004	2.6..2004	KOSTI, a.s., Košice, Spaľovňa odpadov Košice, zásobník komunálneho odpadu	Požiar zásobníka odpadu	Únik znečisťujúcich látok do ovzdušia v dôsledku požiaru, v nezávislom množstve. Následkom požiaru bol poškodený zásobník odpadu, zhorel celý veľin s kabinou na ovládanie žeriavu

Zdroj: SIŽP

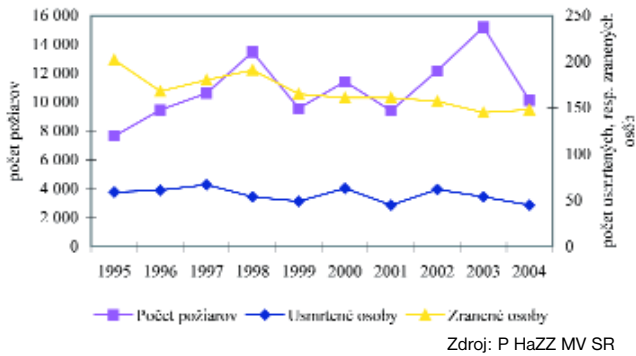
Požiarovosť

V období rokov **1992-2004** vzniklo na Slovensku **126 288 požiarov**, následkom ktorých vznikli **priame materiálne škody** za vyše **cca 7 mld. Sk**. Pri požiaroch v uvedenom období rokov bolo usmrtených 714 osôb a 2 191 osôb bolo zranených.

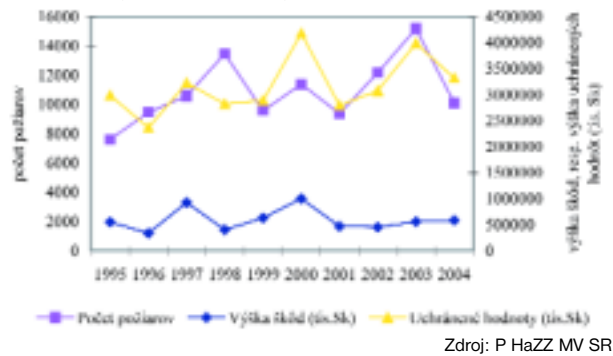
V roku 2004 bolo v SR zdokumentovaných 10 118 požiarov, pri ktorých bolo usmrtených 45 ľudí a 148 bolo zranených. Priame materiálne škody dosiahli 588 652 100 Sk, pri čom výška uchránených hodnôt bola vyčíslená na 3 322 524 Sk.

Z hľadiska škôd vzniknutých požiarimi v jednotlivých odvetviach ekonomických činností **najviac požiarov vzniklo** tak ako počas predchádzajúcich rokov v **poľnohospodárstve** - 2 330, s priamymi materiálnymi škodami vo výške cca 49 mil. Sk, 3 usmrtenými osobami a 6 zranenými osobami. Spomínané čísla sú v porovnaní s predchádzajúcim obdobím nižšie aj v počte zdokumentovaných požiarov aj vo výške spôsobených škôd. Na druhom mieste sa v požiarnej štatistike umiestnilo **bytové hospodárstvo** s 1 725 požiarimi s priamymi hmotnými škodami vo výške cca 109 mil. Sk, pri ktorých bolo usmrtených 34 osôb. Najnižší počet požiarov bol zaznamenaný v sektore obchodu, kde bol počet požiarov 126 s priamymi materiálnymi škodami 8 457 300 Sk. Celkove bol počet požiarov na Slovensku v roku 2004 nižší o 5 071 avšak s vyššími materiálnymi škodami.

Z hľadiska územnosprávneho členenia, najviac požiarov vzniklo v roku 2004 v Košickom kraji (1 529) a najmenej (904) v Trenčianskom kraji. Najvyššie škody v dôsledku požiarovosti však vznikli v Žilinskom kraji (89 934 100 Sk) a najmenšie v Trenčianskom kraji (55 959 100 Sk).

Graf 231. Vzťah medzi počtom požiarov a počtom usmrtených, resp. zranených osôb v rokoch 1995 - 2004

Zdroj: P HaZZ MV SR

Graf 232. Vzťah medzi počtom požiarov a výškou škôd, resp. výškou uchránených hodnôt v rokoch 1995 -2004

Zdroj: P HaZZ MV SR

Tabuľka 203. Požiarovosť v prírodnom prostredí

Rok	Prírodné prostredie, z toho:	Počet požiarov	Škoda (tis. Sk)	Usmrtení	Zranení
2004	• obilic na koreni	52	1 303,2	0	0
	• stohy slamy	102	7 761,6	0	0
	• stohy krmovín	27	740,5	0	0
	• slama na poli a strništia	651	1 404,8	1	1
	• zber krmovín na poli	23	1 768,1	0	1
	• trávnatý porast a úhor	1 766	2 478,2	0	0
	• medza a násypy	136	179,1	0	0
	• sad, park, záhrada a vinohrad	223	807,8	0	2
	• lesy a kosodrevina	155	1 303,0	0	0
	• prístory kempingov	2	0	0	0
	• iné	451	11 772,2	2	2

Zdroj: P HaZZ MV SR

Povodne

V roku 2004 bolo 111 dní s povodňovou aktivitou, pričom najviac povodňových situácií bolo vo východoslovenskom regióne v júli a auguste.

Celkove počas povodní v SR v období január - august 2004 bolo postihnutých 333 obcí a miest, v ktorých bolo zaplavených 5 418 obytných domov z toho zničených alebo dočasne neobývatelných bolo 29 domov, 101 administratívnych budov, škôl a zdravotníckych zariadení, 107 závodov a prevádzok, 2 151 domových studní, 10,5 tis. ha poľnohospodárskej pôdy a 1 124 ha intravilánov obcí a miest. Povodňami bolo poškodených alebo zničených 59 km štátnych ciest, 166 km miestnych komunikácií, 7 960 m chodníkov, 173 mostov a 205 lávok a železničná trať v dĺžke 444 m. Následkami povodní bolo postihnutých celkom 12 434 obyvateľov, z toho muselo byť evakuovaných 1 701 osôb, z toho 89 zostalo dočasne bez prístrešia. Bolo zaznamenané utopenie dvoch osôb, ktoré vyplnuli z neopatrnosti pri prechádzaní cez vodný tok. Počas záchranných prác bolo 302 osôb zachránených. Celkove boli škody a náklady vyčíslené na 1 191,973 mil. Sk, z toho sú náklady na zabezpečovacie práce 102,938 mil. Sk a na záchranné práce 37,231 mil. Sk. Najväčší objem škôd predstavujú škody na protipovodňových opatreniach na vodných tokoch a vodohospodárskych stavbách, a to 425,738 mil. Sk. Škody na majetku štátu, obyvateľov, obcí, vyšších územných celkov a iných subjektov boli vyčíslené na 1 051,80 mil. Sk. Náklady aktualizovaného „Programu protipovodňovej ochrany SR do roku 2010“ boli v roku 2004 upravené na 20,766 mld. Sk, z toho na realizáciu opatrení pre SVP, š. p., Banská Štiavnica pripadá 18,415 mld. Sk. Ďalších 223,79 mil. Sk je vyčlenených na riešenie vedecko-technických projektov, ktoré sa majú uplatňovať v návrhoch riešení jednotlivých lokalít. Z časového hľadiska k 31.12.2004 zaostáva plnenie Programu za aktualizovaným rozpisom o 3 579 661 tis. Sk. Ďalšie financovanie Programu sa bude orientovať na Fondy Európskej komisie, Štrukturálne fondy, Štátny rozpočet a vlastné zdroje SVP, š. p., Banská Štiavnica. Bol spustený program s podporou EÚ v rámci podmienok ISPA nazvaný Technická podpora prípravy preventívnych opatrení pre povodňovú ochranu vysokej priority v Slovenskej republike, jednou zo zložiek je Povodňový varovný a predpovedný systém Slovenskej republiky (POVAPSYS). Na riešenie úloh projektu POVAPSYS boli v roku 2004 k dispozícii finančné prostriedky v celkovej sume 317 439 tis. Sk a čerpané z týchto prostriedkov bolo 316 151 tis. Sk.

Tabuľka 204. Následky povodní za obdobie rokov 1998 - 2004

Rok	Počet povodňou postihnutých sídiel	Zaplavené územia (ha)	Škody pri povodniach (mil. Sk)	Náklady (mil. Sk)		Náklady a škody celkom (mil. Sk)
				Záchranné práce	Zabezpečovacie práce	
1998	75	3 952	1 000,40	118,77	38,70	1 157,87
1999	682	181 433	4 460,90	58,30	65,10	4 584,30
2001	379	22 993	1 960,60	57,10	32,10	2 049,80
2002	156	8 678	1 525,70	58,10	50,10	1 639,90*
2003	41	744	43,90	5,69	4,20	53,79
2004	333	13 717	1 051,80	37,23	102,93	1 191,96

Zdroj: MP SR, MŽP SR

*započítaná je aj suma 6,0 mil. Sk - náklady na postrek proti komárom

Tabuľka 205. Porovnanie výšky škôd spôsobených povodňami v rokoch 1998 - 2004

Rok výskytu povodne	Škody na majetku (tis. Sk)						Náklady a škody spolu
	Celkom	v tom					
		Obyvateľstvo	Obec	Štát	Poľnohosp.	Vodné hospodárstvo	
1998	1 000 452	133 237	110 857	334 432	377 726	72 884	1 157 870
1999	4 460 896	646 108	635 800	1 410 254	1 691 936	460 661	4 584 300
2000	1 234 191	21 492	137 237	480 242	595 220	225 874	1 298 600
2001	1 960 634	136 568	418 001	1 004 255	382 982	547 526	2 049 836
2002	1 525 713	114 235	247 564	777 050	350 000	449 324	1 639 913
2003	43 906	5 593	22 658	15 655		19 449	53 790
2004	1 051 804	72 970	201 673	97 552		425 738	1 191 973

Zdroj: MP SR, MŽP SR

Foto: J. Klinda